

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה צבי שטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

מנהגי הלצור בשעת הדחק

משך כל הדורות נהגו בכמה וכמה מדות חסידות, משום חומרא דחמץ, לדקדק לאכול רק מצות שמורה כל הפסח וכיוצא, והשיטה המקובלת בשו"ע י"ד (סי' רי"ד) היא כדעת בעלי המוס' (שהביא הר"ן לנדריס פ"א:) שמנהג טוב מחייב מדרבנן מטעם נדר, וכמו שיש שזועת היחיד ויש שזועת הציבור (השוה גמ' סוף כתובות - ג' שזועות השזיע הקצ"ה - השזעתי אתכם בנות ירושלים וגו') כמו"כ יש מנהג היחיד ומנהג הציבור. וכל יחיד המשתייך לאיזו קהילה, מחוייב ליזהר במנהגי אותה הקהילה. ויחיד שקבל על עצמו מדת חסידות ורוצה לחזור בו מהנהגתו מכאן ולהבא צריך התרה צ"ד. אכן עיי"ש בדגול מרצבה (לפי' רי"ד) שאם אירע שעת הדחק חד-פעמית, ואינו רוצה לחזור בו מכל וכל מהנהגתו, זה מובן מאליו, שכל זה היה כלול ב"נדרו" מלכתחילה, דבנדריס הלוך אחר לשון בני"א, ואחר כונת הנודר, ופשטות הנהגתו במדת החסידות הייתה, דהיכא דאפשר ינהוג כן, וממילא א"צ לזה התרת נדריס, ולכשיחזרו הנדרים לקדמותם להיות כשנים כתיקונם, צדעתם להמשיך במנהגם וצמדת חסידותם. ומה"ט נהגו בכל המקומות שצשנת צנרת שלא היה מספיק מצה לאכול, היו הגדולים מתקצנים יחד להחיר קטניות, דהוא ג"כ רק מטעם מנהג ומוצן מדבר מאליו שצשעה"ד לא היה צדעת הקהילות מלכתחילה לנהוג באיסור, והתקצנות הרבנים היה רק בכדי לקבוע שיש באמת שעה"ד, [וראה בקו' מסורה חו"ב ה' עמ' י"ב].

ושמעתי מעשה שהיה מלפני ארבעים שנה, שצחור אחד נסע מנוף יארק ללמוד בארץ על שנה, ולא חזר למשפחתו על פסח, והוכרח לאכול אצל משפחתו שמה שלא היו נוהרים בגעבראק"ם, ומנהג משפחתו בנז"א יארק היה ליזהר בזה, ויעלו לו שיעשה התרת נדריס, ולדעתי אין זה נכון. חדא, כדגול מרצבה הנ"ל, ושנית כשיחיד מקבל נדר (או מדת חסידות) על עצמו, והוא צעל-הנדר, יכול הוא לצוא לצ"ד ולצקש התרה, אצל במנהג המשפחה או מנהג הקהילה (שאליה הוא משתייך), שאין היחיד הזה צעל-הנדר, איננו הצעלים לצקש התרה, ולשון הגמ' הוא תמיד ש"נשאלים" על הנדר, דצעינן שצעל-הנדר יצוא לצ"ד לשאול מהם ולצקש מהם ההתרה.

וכל כיוצא"כ אין צריך התרה, שהמנהג הפשוט הוא שממתיינים כמו שש שעות בין אכילת צשר לאכילת גבינה, אצל היות שהוא רק מנהג, ואינו אפילו דין דרבנן, דצריא שיש לו מיחוש בעלמא כבר אפשר להתיר, (ח"ס הו"ד צפ"ת ליו"ד סי' פ"ט סק"ג), וה"ה במנהג געבראק"ם, שצשעה"ד גדול מעולם לא שמענו שצריך התרה, מהני תרי טעמי הנ"ל.

Regarding the observance of Minhagim and stringencies during times when keeping these practices are difficult. Generally, if one wants to discontinue observing one's Minhagim and stringencies it would require annulling the vow, Hataras Nedarim. However, if a person is in a situation where they would like to continue following their customs and now circumstances have made it difficult to keep the Minhag for the time being, then it is understood that under difficult circumstances the practice of the stringency should not apply. Therefore, one can suspend the practice of the custom or stringency without annulling the vow with Hataras Nedarim. When the circumstances return to the way they were before the crisis then the individual should continue practicing their customs as before. It is important for individuals and families to ask their rabbi what is a Din (a real law) and what is a Minhag, a custom.